

будівель. Довкола споруд зводять будівельні ліси для підтримання стін, будови обкладають мішками з піском, покривають маскувальними сітками, встановлюють залізобетонні підпори, забезпечують засобами для гасіння пожеж тощо. Відзначимо, що весь цей арсенал не зазнав суттєвих змін із часів Першої та Другої Світових воєн. Він здатен уберегти пам'ятку від осколків чи ударної хвилі, але є повністю неефективним у разі прямого попадання снаряду чи бомби.

Отже, підсумовуючи викладене, стверджуємо, що технічні засоби захисту пам'яток архітектури в умовах війни є малоефективними. Юридичний бік цього питання в цілому розроблений у міжнародному законодавстві, проте, дієві механізми запобігання руйнації пам'яток і збереження культурної спадщини на сьогодні не випрацювані. Корінь невирішеності проблеми лежить у загальній неспроможності чинних міжнародних інституцій ефективно запобігати агресії як окремих терористичних угруповань, так і цілих держав. Тож лише випрацювання дієвих гарантій безпеки у світі спроможне запобігти військовим нападам, а, отже, й врятувати від знищення пам'ятки архітектури.

Список використаних джерел

1. Андрейковець К. ЮНЕСКО за допомогою штучного інтелекту відновлюватиме історичні пам'ятки у сирійському Алеппо. URL: <https://babel.ua/news/26716-yunesko-z-dopomogoyu-shtuchnogo-intelektu-bude-vidnovlyuvati-istorichni-pamyatniki-u-siriyskomu-aleppo>
2. Договір про охорону художніх та наукових закладів та історичних пам'ятників (Пакт Реріха), від 15.04.1935 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_191#Text
3. Другий Протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року, від 26.03.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-99#Text
4. Закон України. Про охорону культурної спадщини від 08.06.2000 р. № 1805-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
5. Закон України. Про приєднання України до Другого протоколу до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року, від 30.04.2020 р. №39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-20#Text>
6. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї, від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
7. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, від 16.11.1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text
8. Кречетова Д. «Очевидно, це тільки початок»: у Мінкульті розповіли про масштаби руйнувань культурних пам'яток. Українська правда. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/03/17/247854/>
9. Нові варвари. Ісламісти активно знищують історичні пам'ятки. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/3522686-novi-varvary-islamisty-aktyvno-znyschuyut-istorychni-pamiatky>
10. ЮНЕСКО закликала росіян припинити знищувати культурні цінності в Україні. URL: <https://www.adm-pl.gov.ua/news/yunesko-zaklikala-rosiyan-pripiniti-znishchuvati-kulturni-cinnosti-v-ukrayini>

СТРЕС ТА БЕЗПЕКА НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

Дрожчана Ольга Урешівна

Полтавський державний аграрний університет

Анотація. У статті проведено аналіз впливу стресу на організм людини. Виявлено організаційні чинники, здатні викликати стрес. Встановлено загрозу професійного стресу

не тільки для однієї людини, але й для всього трудового колективу. Подано пропозиції щодо проведення профілактичних заходів для зменшення негативних наслідків стресу на робочому місці.

Ключові слова: стрес, стресори, безпека, робоче місце, профілактичні заходи.

У своєму житті практично кожна людина відчуває стрес. У сучасному світі стрес є одним з найпоширеніших недуг. Стрес – реакція організму на небезпеку і у кожної людини вона різна. Ступінь такої реакції, тобто здатність переносити стресові ситуації без негативних наслідків для своєї діяльності та оточуючих називається стресостійкістю. За оптимальних умов працівник має володіти здатністю справлятися із стресорами – факторами, що призводить до стану стресу, та правильно організувати свою поведінку, тобто проявляти стресостійкість [2].

Виділяються фізіологічні та психологічні стресори. До фізіологічних відносяться больові дії, надмірне фізичне навантаження, екстремальні температури (спека, холод), шум, відсутність світла і свіжого повітря на робочому місці і т.ін. До психологічних відносяться необхідність прийняття рішення, відповідальність, образа, переживання, конфлікт, сигнали небезпеки та інше.

Спеціалісти з менеджменту виділяють організаційні чинники, здатні викликати стрес [1]:

- перевантаження чи занадто мале виробниче навантаження;
- конфлікт (виникає при пред’явленні працівнику суперечливих вимог);
- невизначеність (працівник не впевнений в тому, що від нього очікують);
- нецікава робота (ті, хто має більш цікаву роботу, проявляють менше неспокою і менш схильні фізичним нездужанням, ніж ті, що займаються нецікавою для них роботою);
- несприятливі фізичні умови (шум, вібрація, холод тощо);
- неправильне співвідношення між повноваженнями і відповідальністю;
- недосконалі канали обміну інформацією в організації.

Причинами стресів також є несприятливий морально-психологічний клімат у колективі, зокрема, відсутність колегіальності і взаєморозуміння з іншими співробітниками, невирішені конфлікти, відсутність соціальної підтримки тощо [1].

Проблема стресів на роботі є досить значною, вимагає до себе підвищеної уваги фахівців з різних областей і ефективних методів рішення.

Встановлено, що професійний стрес представляє загрозу не тільки для однієї людини, але й впливає на весь колектив.

Короткочасний стрес з невисоким рівнем тиску може дати імпульс до мобілізації всіх

сил і стимулювати трудову діяльність. Але тривалий вплив стресу може привести до реального ускладнення здоров'я, що надовго виведе робітника з працездатного стану.

Людина проводить на роботі більшу частину свого життя. Тому, коли робота починає напружувати – це дуже серйозно, адже виникають нервово-психічні перевантаження та розлади.

Спроба людського організму самотійно подолати стрес, призводить до порушення здоров'я. У тривалій перспективі стрес на робочому місці може призвести до крайніх форм реакції на стрес – виснаження сил та втрати спроможності організму людини протидіяти стресоутворюючим факторам.

Будь-які з крайніх проявів стресу мають дуже серйозні наслідки, що проявляються виникненням безсоння, емоційного занепокоєння, головної болі, хронічної втоми, депресії, алергії, захворювань опорно-рухового апарату, гіпертонії, виразкової хвороби шлунку, захворювань серцево-судинної системи, серцевого нападу, отримання травми або професійного захворювання та навіть летальних випадків.

Нещасні випадки стають можливими через зниження пильності, контролю, уваги, зосередженості, здатності послідовного виконання кваліфікованих дій тощо.

Тільки при розумінні проблеми стресу на робочому місці, постійному контролі ситуації, об'єднанні зусиль керівників і співробітників можна створити оптимальні умови для збереження фізичного та психічного здоров'я та досягнення найкращих результатів трудової діяльності.

Для скорочення негативних наслідків необхідний цілий комплекс профілактичних заходів, зокрема [2] :

1. Атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками вжиття заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів. Забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов, надання комфортного робочого місця підвищує задоволеність від трудової діяльності в цілому.

2. Психофізіологічна експертиза (ПФЕ) працівників. Така експертиза обов'язкова для працівників, діяльність яких пов'язана з виконанням робіт підвищеної небезпеки. Однак на сьогодні наявні нормативно-правові акти, які регулюють питання проведення ПФЕ, лише констатують необхідність врахування результатів ПФЕ, а не визначають організаційну систему, порядок та процедуру її проведення. Прогалина у законодавстві відносно регулювання питання проведення ПФЕ сприяє відмові окремих роботодавців від психофізіологічного обстеження працівників.

3. Створення позитивного соціально-психологічного клімату в колективі:

- організація на підприємстві статусно-рольової структури, забезпечення відсутності функціонально-рольових суперечностей, участь співробітників у плануванні та розподілі ресурсів;

- надання гідної матеріальної винагороди, творчої та цікавої роботи, можливості професійного і особистого розвитку, реалізації свого потенціалу;

- забезпечення чіткого розподілу функціональних обов'язків, відповідності працівників їх професійній ролі, а також психологічної сумісності співробітників для уникнення конфліктів в колективі;

- надання задовільного інформаційного забезпечення діяльності організації;

- урахування керівництвом інтересів працівників при прийнятті рішень та приділення уваги встановленню міцного та тісного зв'язку з підлеглими.

Важливе значення має забезпечення державою стабільності в економічному та політичному житті суспільства, що впливає на соціальне і психологічне благополуччя його членів і, відповідно, на соціально-психологічний клімат виробничого колективу.

Стрес – це виклик не лише працівнику, але й усім, хто причетний до колективної праці. Управління стресом має стати основним пріоритетом як для роботодавців, так і для самих працівників.

Список використаних джерел

1. Гринберг Дж. Управление стрессом. 7-е изд. СПб. : Питер, 2002. 496 с.
2. Наугольник Л.Б. Психология стрессу: підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.

ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Дубик Наталія Павлівна

Науковий ліцей №3 Полтавської міської ради

***Анотація:** У статті проаналізовано можливості формування безпечного освітнього середовища під час уроків трудового навчання та технологій. Зроблено наголос на необхідності формування в учнів у процесі трудового навчання такої ключової компетентності як «Екологічна грамотність і здорове життя». Доводиться, що засобами змісту предмету можна сформувати в учнів усвідомлене ставлення щодо необхідності дотримання правил безпеки та санітарно-гігієнічних вимог.*

***Ключові слова.** трудове навчання, технології, навчальний процес, ключова компетентність, безпечне освітнє середовище.*

В умовах сьогодення важливим є питання організації безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти. І особливо це стосується уроків трудового навчання та технологій. Оскільки саме під час них відбувається опанування учнями різноманітних способів діяльності з різними конструкційними матеріалами та способами їх обробки при допомозі інструментів та обладнання.

Впродовж останні роки у зв'язку із пандемією COVID-19 освіті відбуваються закономірні зміни, які пов'язані із переосмисленням навчально-виховного процесу, його наповненням здоров'язберігаючими технологіями, введенням дистанційної та змішаної форм навчання. Зазнає зміни і змістовий компонент навчальних предметів, більше уваги приділено питанням екологічної грамотності, здоровому способу життя, безпеці життя і діяльності.

Підавши аналізу праці та наукові дослідження Т. Бойко [1], М. Гриньової, Л. Пономарьової, С. Кириленка, Б. Шияна можна відмітити, що у них висвітлено зміст й організацію оздоровчої освіти та виховання школярів. Питання формування здоров'язберігаючого освітнього середовища, правил безпечної поведінки на уроках на уроках трудового навчання та технологій висвітлювали у своїх дослідженнях: В. Сидоренко, П. Кузьменко, О. Кудря [3], Д. Тхоржевський, А. Цина та інші.

Метою статті є аналіз можливостей формування безпечного освітнього середовища під час уроків трудового навчання та технологій.

Уроки трудового навчання та технологій суттєво відрізняються від інших. Саме під час них більш широко задіяно не лише зоровий та слуховий аналізатори, але і тактильний, нюховий, смаковий. Саме це дозволяє розвантажити зоровий та слуховий аналізатори, які критично задіяні під час інших уроків.

На уроках трудового навчання та технологій важливо сформувати в учнів таку ключову компетентність як «Екологічна грамотність і здорове життя», навчити учнів вирізняти можливий негативний вплив штучних матеріалів на здоров'я людини, оволодіти прийомами їх безпечного використання, безпечно користуватися побутовими електроприладами [2].

Для формування в учнів ключових і предметних компетентностей у зміст предмету закладені певні наскрізні змістові лінії. Однією з них є змістова лінія «Здоров'я і безпека». Потрібно відмітити, що цією компетентністю передбачається формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях, у навчальному процесі